

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«УЖГОРОДСЬКІ ЕНТОМОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ – 2022»**

Ужгород – 2022

Ужгородські ентомологічні читання-2022: Тези доповідей міжнародної наукової конференції (Україна, Ужгород, 30 вересня – 2 жовтня 2022 р.). Ужгород: "Говерла", 2022. 33 с. [Електронне видання].

Uzhhorod Entomological Readings – 2022: Abstracts of International Scientific Conference (Ukraine, Uzhhorod, 30, September - 02 Oktober, 2022). Uzhhorod: «Hoverla», 2022, 33 pp. [Electronic edition].

Організаційний комітет конференції:

Миرونюк І.С. (голова); Рошко В.Г., Гасинець Я.С. (співголови);

Мірутенко В.В., Чумак В.О., Ловас П.С. (члени оргкомітету).

Друкується згідно рішення Вченої ради ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

© Ужгородський національний університет, 2022

© Кафедра ентомології та збереження біорізноманіття, 2022

© Автори тез доповідей, 2022

"Ужгородські ентомологічні читання" – щорічна наукова конференція з проблем загальної та прикладної ентомології і охорони природи Карпат, що проводиться кафедрою ентомології та збереження біорізноманіття Ужгородського національного університету та Закарпатським відділенням ГО "Українське ентомологічне товариство".

"Ужгородські ентомологічні читання" — це звітування про наукові здобутки ентомологів України та координація планів досліджень. Це, вже традиційна зустріч ентомологів Середньої Європи, покликана консолідувати науковий потенціал на охорону природи Карпат. Ініціатива кафедри ентомології та збереження біорізноманіття Ужгородського національного університету у проведенні ентомологічної конференції активно підтримана широким колом ентомологів, які представляють наукові, науково-педагогічні та науково-виробничі заклади і установи України, Європи, Азії та Північної Америки.

Міжнародну конференцію "Ужгородські ентомологічні читання" включено до «Переліку наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2022 рік».

Ентомологічні традиції у Закарпатті мають свої глибокі корені. Ще з другої половини ХІХ до першої половини ХХ століття тут працювали австрійські, німецькі, угорські, чеські, польські і місцеві дослідники: Я.Фривалдський, Д.Куті, Л.Міллер, Ш.Мочарі, Е.Рейтер, Я.Вейзе, Я.Роубал, В.Махулка, Ф.Грегор, Я.Обенбергер, З.Тесар, А.Флейшер, Д.Яцентковський, А.Вавра, А.Грабар, Л.Бачинський та багато інших. Планомірні і фундаментальні дослідження комах Закарпаття розпочалися з другої половини ХХ століття з відкриттям Ужгородського університету і біологічного факультету при ньому. За 75 років тут сформувалася наукова ентомологічна школа, фундаторами якої були К.К. Фасулаті, С.Ф. Сегеда і В.Ф. Палій.

Двадцять перші "Ужгородські ентомологічні читання" присвячені сімдесяти п'ятій річниці створення кафедри ентомології та збереження біорізноманіття Ужгородського університету, а також 120 річчю від народження К.К. Фасулаті та 100 річчю від народження В.І. Євдокимової.

Оргкомітет міжнародної наукової конференції «Ужгородські ентомологічні читання-2022»

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«УЖГОРОДСЬКІ ЕНТОМОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ – 2022»

ЗМІСТ

Валерія Дедусь, Василь Чумак, Руслан Глеб Огляд твердокрилих виведених з базидієвих грибів заходу України	6
Тетяна Жебіна, Василь Чумак Знахідки попелиць <i>Lachnus pallipes</i> (Hartig, 1841), (Hemiptera, Aphididae, Lachninae) в Закарпатській області	7
Неля Коваль Знахідки твердокрилих (Insecta: Coleoptera), нових для фауни України та Українських Карпат на ВМЛ Полонинського хребта (Українські Карпати)	8
Andrew Zamoroka Phytoecia in Ukraine (Coleoptera: Cerambycidae)	9
Андрея Дудинська, Володимир Романко, Тіберій Дудинський, Ольга Жовнерчук Особливості формування акарокомплексів у господарських будівлях Закарпатської області	11
Ірина Довганюк Порівняння фауни ґрунтових твердокрилих збережених і трансформованих лучних степів національного природного парку «Кременецькі гори»	12
Юрій Мотрук Чи загрожує <i>Xylosandrus germanus</i> (Blandford, 1894) (Coleoptera: Curculionidae, Scolytinae) лісам України?	13
Наталія Шимків, Максим Чумак, Ярослав Капелюх, Ганна Середюк, Василь Чумак Результати обліків коваликів (Elateridae, Coleoptera) комбінованими пастками у різних біотопах природного заповідника «Медобори»	14
Григорій Попов, Віктор Шпарик, Юрій Прохоров, Зоя Леженіна, Руслан Мішустін, Анастасія Ліук До виходу каталогу мух-повисюх (Diptera, Syrphidae) України	15
Ганна Середюк Колекція сітчастокрилих (Insecta, Neuroptera) Державного природознавчого музею НАН України: історія, поповнення, оцифрування	16
Микола Яремчук Двокрилі (Diptera) родин Culicidae, Ceratopogonidae, Chironomidae – мешканці дендротельм Угольського масиву Карпатського біосферного заповідника	17
Руслан Мішустін Ентомофільні лабулбеніоміцети України: перші результати досліджень грибів та їх господарів	18
Сергій Глотов Жуки-стафілініди триби Lomechusini фауни України (Coleoptera: Staphylinidae: Aleocharinae)	19
Наталія Косюк Мірмікокомплекси річкових терас гірських річок в Українських Карпатах	20

Катерина Гуштан, Габріел Гуштан До вивчення біотопу бабака степового (<i>Marmota bobak</i> (Muller, 1776)) на предмет панцирних кліщів (Acari: Oribatida)	21
Олена Ярис, Максим Чумак Ковалики (Elateridae, Coleoptera) у складі консорції гнізд птахів штучних гніздівель північного сходу України	22
Михайло Гусар Фауна жуків-блистянок (Nitidulidae) фауни Закарпаття	23
Lyudmyla Symochko Spreading of foodborne bacterial pathogens by synanthropic flies	24
Арпад Крон, Володимир Рошко Індикаторні види серед педобіонтних мікроартропод в умовах впливу електромагнітного поля ліній електропередач високої напруги в межах Закарпаття	25
Тарас Яницький Жуки-златки підродини Polycestinae (Coleoptera: Vuprestidae) в колекції Державного природознавчого музею НАН України	26
Володимир Різун, Галина Оліяр, Наталія Шимків, Арсен Капустинський Оцифрування колекції музею природи природного заповідника “Медобори”	27
Віктор Рошко, Надія Зимовська, Володимир Рошко Едафічні фактори в комплексному впливі на фітобіоту у зоні дії ЛЕП високої напруги	29
Юлія Войнарович Комахи в раціоні харчування білки звичайної (<i>Sciurus vulgaris</i>)	31

Ковалики (Elateridae, Coleoptera) у складі консорції гнізд птахів штучних гніздівель північного сходу України**Олена Ярис, Максим Чумак**

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Мікроценози гнізд птахів штучних гніздівель (надалі ШГ), дозволяють розглядати їх, як біоценотичні системи – консорції. Провідним фактором виникнення та збільшення видового різноманіття мікроценозів гнізд є присутність виду-хазяїна, що виступає ядром консорції (детермінантом) (Чаплигіна та ін., 2015).

Твердокрилі (Coleoptera Linnaeus, 1758) – невід'ємні компоненти гніздових консорцій на різному рівні – від облігатних до нідікол, які слугують кормом для пташенят птахів ШГ (Чаплигіна, 2018). За даними Д.І. Юзик (2015), з фітофагів у трофічному відношенні горобця польового (*Passer montanus* L., 1758) переважали Coleoptera, зокрема, чорний ковалик (*Athous niger* L., 1758) з родини коваликові (Elateridae). Багато представників Elateridae є ксило- або сапробіонтами, розвиток їхніх личинок відбувається у гнилій деревині, під корою мертвих дерев, у лісовій підстилці. Личинки можуть бути і фітофагами, і хижаками, некро- і сапрофагами. Імаго – переважно фітофаги: живляться різними частинами рослин, нектаром і пилом, але трапляються й хижаки, які найчастіше поїдають попелиць або інших дрібних безхребетних (Коваль, Чумак, 2021). Попри давній інтерес до родини Elateridae, фауна та екологія її залишаються вивченими вкрай фрагментарно, що відноситься як до нідіколів в цілому, так і до жуків, що мешкають у гніздах окремих таксономічних та екологічних груп птахів.

Метою наших досліджень було з'ясувати видовий склад родини Elateridae у гніздах птахів ШГ в різних біогеоценозах північного сходу України.

В основу роботи покладені дані визначення ентомологічного матеріалу (2019–2021 рр.) із гнізд птахів, які гніздяться у ШГ. Збір матеріалу проводили у Харківській (РЛП «Фельдман Екопарк», НПП «Гомільшанські ліси») та Сумській областях (Гетьманському НПП, урочищі «Вакалівщина»), де розвішено 690 ШГ виготовлених з дощатого матеріалу, із діаметром льотка 3,0-5,5 см, на висоті 1,5-3 м над землею, на відстані 5-30 м одна від одної. Матеріал збирали та вивчали відразу, після вильоту пташенят або у випадку розореної кладки, чи смерті пташенят. Вилучені гнізда птахів поміщали у пакет із застібкою, надалі обробляли хлороформом та вкладали інформаційну етикетку. Коваликів збирали із гніздової підстилки пінцетом, а у подальшому розміщували на ентомологічні матрацики і визначали їх видовий склад.

Загалом проаналізовано 301 особину коваликів, ідентифіковано 12 видів: *Agriotes litigiosus* (Rossi, 1792), *Agriotes ustulatus* (Schaller, 1783), *Ampedus sanguinolentus* (Schränk, 1776), *Ampedus cinnabarinus* (Eschscholtz, 1829), *Ampedus balteatus* (Linnaeus, 1758), *Athous haemorrhoidalis* (Fabricius, 1801), *Ectinus aterrimus* (Linnaeus, 1761), *Hypogonus inunctus* (Panzer, 1794), *Melanotus brunnipes* (Germar, 1824), *Melanotus villosus* (Geoffroy, 1785), *Prosternon tessellatum* (Linnaeus, 1758), *Selatosomus latus* (Fabricius, 1801).

Домінуючим видом був *Selatosomus latus* (75%).